

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2026. Issue 5

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini son, sanoq va arifmetik amallar bilan tanishtirishning ilg'or didaktik metodikasi.

Yuldasheva Aziza Maxammadjon qizi

“University of Economics and Pedagogy” NOTM

Boshlang'ich ta'lim kafedrası BT-51 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada harakat'ich sinf o'quvchilarida son, sanoq va dastlabki arifmetik amallar haqidagi xususiyatlarni asosning ilmiy-metodik ishlari tahlil qilingan. Kichik material maktab o'quvchilarining jismoniy rivojlanishini o'rganuvchi holda, jarayonni didaktik o'lar hamda umumiy hajmlar (uzunlik, massa, hajm) tashkil qilishning amaliy ochib berilgan. **Kalit so'zlar:** oqibat'ich ta'lim, son, sanoq, arifmetik amallar, didaktik o'yinlar, o'lchov birliklari, mantiqiy tafakkur, muammoli ta'lim.

KIRISH Matematika'ich sinflarda o'quvchilarning tafakkuri, diqqati, xotirasi va mantiqiy fikrlash malakalarini o'stirishda fundamental jarohat ega. Kichik maktab yoshidagi bolalarda tafakkurning aniq va obrazli xarakterga egaligi, matematikaning mavhum (abstrakt) ta'limlarini o'zlashtirishda ma'lum haroratni oshirish. Buning uchun, o'qitish jarayonida ko'lidan keng ko'chirish, ob'ektlardan mavhum omillarga bosqichma-bosqich o'tish metodikasi ta'lim sifatini aniqlashning aniq omili bor. Tadqiqotning maqsadi – o'quvchilarga son va sanoq belgilarini o'rgatishda o'zining texnologiyalari va miqdoriy o'lchovlarning ta'sirini o'rganish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI tadqiqot jarayonida jarayonlarda sinf matematika dars muammoli ta'lim va o'yinli texnologiyani qo'llash metodlari kuzatildi. Bolalarni sonlarning tarkibi va arifmetik amallar (qo'shish va ayirish) usulidan voz kechishda an'anaviy yodlash (formal) bilan voz kechib, shaxsiy narsalar to'plami bilan ishlash, hisoblash va amaliy o'lchash (metr, litr kilogramm,) usullarga tayanish sinovlaridan o'tkazilgan. asosiy e'tibor qat'iy mantiqiy ketma-ketlikka qaratildi: konkret buyumlarni sanash $\rightarrow$ didaktik o'yinlar orqali xotirada $\rightarrow$ mavhum raqamlar bilan amallar harakat.

NATIJALAR VA ULARNING TAHLILI Amaliy vaqtlar shuni ko'rsatadiki, son, sanoq va arifmetik amallarni o'rgatishda o'yin darsning ma'lum harakat ermak emas, balki ta'lim beradigan usul bo'lib xizmat qilishi kerak. O'quvchilarning faolligini tekshirish uchun didaktik o'yinlar va amaliy harakatlar yuqori samaradorlik ko'rsatilishi:

- **Sanoq va son tarkibini ishlab chiqarishda "Jimjitlik" va "Korganni eslab qolish" o'yinlari:** Bu vositalar yordamida vizual xotirasini va ichki nutqini (xayolda sanash) rivojlantiradi. O'qituvchi ma'lumot keltiruvchi shakllarni ko'rsatib, yashirganda, bola uni tezlik bilan ko'z oldiga va qancha element borligini mantiqiy idrokni tez yig'ish.

- **Arifmetik amallarni avtomatlashtirishda "Do'koncha" va "Narvoncha" o'yinlari:** "Do'koncha" o'yini orqali bolalar 10 yoki 20 ichida to'lov malakalarini hayotiy vaziyatlarga ko'chiriladi. Qaytim jarayonida qo'shish va ayirish amallari yordamida yodlash orqali emas, balki tabiiy orqali o'zlashtiriladi. "Narvoncha" va "Zanjircha" kabi o'yinlar esa yukni va guruhdagi sog'lom muammolarni shakllantiradi.
- **asosiy miqdorlar (massa, hajm) o'g'lining foydasini:** Son va sanoq jismoniy dona narsalar, balki uzluksiz miqdorlar orqali ham tushuntirilishi zarur. Masalan, 10 sm uzunlikdagi kesmani va uni 1 dm ga tenglash; 1 kg va 5 kg toshlarni tarozida tortib ko'rish; 1 litrli amaliy yordam hajmni o'lchash kabi laboratoriya ishlari bolada quruq rasmlar ortida turgan real ob'yektlar kattaligi (masshtabi) haqidagi tasavvurni shakllantiradi.
XULOSA Boshlang'ich maktabda o'quvchilarni son va arifmetik amallar bilan tanishtirish uzluksiz va ish jarayoni bo'lib, o'qituvchidan yuqori metodik mahorat talab etadi. Xulosa o'rnida ta' baho joizki:
 1. Sonlarni tabiiy qator xossalari orqali emas, balki fayl yuklamalari va tartib xarakteristikalarini orqali yuklangan ta'lim sifatini olish.
 2. Didaktik o'yinlarni darsning maqsadiga (yangi mavzuni amalga oshirish, ravshan yoki takrorlash) mos to'g'ri tanlash va qo'llash o'quvchilarning matematikaga bo'lgan mashqlarini doimiy ravishda ushlab turish kafolatidir.
 3. Nazariy bilimlarni o'lchash (massa, uzunlik, vaqt) kabi hayotiy amaliyotlar bilan uyg'unlashtirish bolalarda matematikaning kundalik turmushdagi zaruratini tushunib yetishlariga yordam beradi.**Foydalanilgan adabiyotlar:**
 1. Jumayev.MB Matematika o'qitish metodikasidan praktikum. – Toshkent: O'qituvchi, 2011.
 2. O'rinboyeva L. va boshqalar. 1-2 sinf matematika darsliklari. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2021 yil.
 3. Haydarov B., Azizova N. va boshqalar. 3-4 sinf matematika darsliklari. – Toshkent, 2022.

